

Seletuskiri eriolukorra juhi korralduse, millega kehtestatakse kaubandusettevõtetes liikumisvabaduse piirang, eelnõu juurde

Sissejuhatus

Vabariigi Valitsus kehtestas 12. märtsi 2020. a korraldusega nr 76 Eestis eriolukorra. Eriolukorra lahendamiseks on eriolukorra juhil õigus rakendada meetmeid, mis nähakse ette käesolevas korralduses.

Eriolukorra väljakuulutamise on tõsisemate tagajärgedega ning ulatuslikumate hädaolukordade korral lisameede, millega saab tõhustada hädaolukorra lahendamist, koondades kogu sündmuse või sündmuste ahela juhtimise ühtse juhtimise alla (määrates eriolukorra juhi ja vajaduse korral eriolukorra tööde juhid) ning rakendades eriseadustega võrreldes lisameetmeid olukorra lahendamiseks. Hädaolukorra seaduse (edaspidi *HOS*) § 19 lõike 1 kohaselt võib eriolukorra välja kuulutada loodusõnnetusest, katastroofist või nakkushaiguse levikust põhjustatud hädaolukorra lahendamiseks, kui hädaolukorda ei ole võimalik lahendada ilma hädaolukorra ajaks ette nähtud juhtimiskorraldust või meetmeid rakendamata.

Selgitused eelnõu kohta

HOS § 31 lõigete 1 ja 3 alusel on eriolukorra juhil õigus kehtestada viibimiskeelde ja muid liikumisvabaduse piiranguid. Viibimiskeelu kehtestamine ja muu liikumisvabaduse piirang riivab põhiseaduse (edaspidi *PS*) §-s 34 sätestatud õigust vabalt liikuda. *PS* lubab nimetatud õigust piirata muu hulgas loodusõnnetuse ja katastroofi korral ning nakkushaiguse leviku tõkestamiseks. Seega on riive võimalus eriolukorras otsesõnu ette nähtud *PS*-is. Eriolukorras saab viibimiskeeldu kohaldada kogu eriolukorra piirkonnas.

COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse ülikiire levikuga Eestis kehtestatakse piirangud kaubanduskeskustes. Nimetatud kohtades on viiruse leviku risk väga kõrge ning seetõttu on praeguses olukorras proportsionaalne meede kehtestada nimetatud asutustes viibimiskeeld ning liikumisvabaduse piirangud. Liikumisevabaduse piirang on vajalik inimeste elu ja tervise ning ülekaaluka avaliku huvi kaitseks, et tõkestada COVID-19 haigust põhjustava viiruse levikut.

Korralduse eesmärk on piirata rahvarohketes kohtades isikute koosviibimist, kuna see on viiruse levikuks soodne pinnas. Korralduses toodud piirangud ei kehti toidukauplustele, apteekidele, kauplustele, kus müüakse või laenutatakse abivahendeid ja meditsiiniseadmeid abivahendi kaardi või meditsiiniseadme kaardi alusel, pangakontoritele, telekommunikatsiooniteenuste osutajatele, pakiautomaatidele, söögikohtadele, kui neis toimub üksnes toidu kaasamüük. Leevenduse rakendamise eelduseks on, et iga avatud poe või teenuseosutaja sisse- ja väljapääsu juures peavad olema klientidele kasutatavad desinfitseerimisvahendid. Samuti peavad kaubanduspindade valdajad tagama kohapealse kontrolli (kaasates turvaettevõtte või kasutades muud asjakohast meetet), et inimesed ei liiguks ringi rohkem kui kahekaupa. Kui kaubanduskeskuses on eraldi sissepääsuga kauplus ja seal on tagatud korralduses toodud meetmete rakendamine, võib see jääda küllastajatele avatuks.

Nimetatud erandid on vajalikud, kuivõrd nendes kohtades pakutavad kaubad (toit, esmatarbekaubad, ravimid, meditsiinivahendid jne) peavad olema isikutele tagatud. Samuti peavad olema tagatud kodutööd ja koduõpet võimaldavad sideteenused.

Viiruse edasise leviku takistamiseks kehtestatakse reegel, et kõikides kaubandustegevuseks või selle juurde kuuluvates üldkasutatavates hoonete osades (seega mitte vaid kaubanduskeskustes vaid ka üksikult paiknevates poodides) viibimisel võib liikuda ringi üksi või kahekesi, hoides teistega vähemalt kahemeetrist distantsi.

Korralduse punkti 4 kohaselt tuleb kohaliku omavalitsuse üksustel tagada korralduse punktis 1 sätestatud liikumisvabaduse piirangu täitmine korralduses ettenähtud tingimuste kohaselt. Kaubandustegevuse seaduse § 21 lõike 3 alusel teostab riiklikku järelevalvet kaupleja tegevuskohale sätestatud nõuete ning turgudel, tänavatel ja avalikel üritustel kauplemise ja nõuetekohase saatedokumendi olemasolu nõuete täitmise üle oma haldusterritooriumil valla- või linnavalitsus. Eeltoodust tulenevalt on kohaliku omavalitsuse üksustel pädevus järelevalve tegemiseks olemas, mistõttu on vajalik kehtestada käesoleva korraldusega järelevalve pädevus kohaliku omavalitsuse üksusele. Kui kohaliku omavalitsuse üksus ei saa või ei saa õigel ajal nimetatud ülesannet täita (kõrvaldada korrarikkumist), siis kohaldab politsei edasilükkamatuid meetmeid korrakaitseaduse alusel (korrakaitseaduse § 6 lõige 3). Politsei- ja Piirivalveameti pädevusse jääb punktis 3 kehtestatud liikumiskiirangu täitmise jälgimine.

Korralduse punkti 5 kohaselt tuleb kohaliku omavalitsuse üksustel tagada korralduses sätestatud liikumiskiirangust oma haldusüksuse territooriumi elanike ja ettevõtjate teavitamine. Lisaks sellele antakse eraldiseisvate kaubanduspindade valdajatele soovitus paigaldada kaubanduspinna sisse- ja väljapääsu juurde desinfitseerimisvahendid.

Nimetatud meetmed kehtivad kuni selle korralduse muutmiseni ning nende vajalikkust hinnatakse hiljemalt iga kahe nädala järel. Massiteabevahendite valdajatel ja elektroonilise side ettevõtjatel on kohustus avaldada korraldus viivitamata, muutmata kujul ja tasuta. Eriolukorra meetme nõuetekohaselt täitmata jätmisel rakendatakse korrakaitseaduse § 28 lõikes 2 või 3 nimetatud haldussunnivahendeid. Sunniraha suurus on 2000 eurot (HOS § 47). Korraldust on võimalik vaidlustada halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

Korralduse jõustumine

Korraldus jõustub 27. märtsil 2020. a.